

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 460/2021-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Pavlom Piovarčím, ml., advokátom, Štúrova 20, Košice, proti postupu Okresného súdu Michalovce v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 30/2008 a proti jeho uzneseniu č. k. 9 C 30/2008-514 z 20. júla 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkové okolnosti prípadu

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 16. septembra 2021 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Michalovce (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 30/2008 (ďalej aj „napadnuté konanie“) a porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru uznesením okresného súdu č. k. 9 C 30/2008-514 z 20. júla 2021 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že sťažovateľ sa v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 9 C 30/2008 domáhal proti obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaná“), ochrany osobnosti. Rozsudkom č. k. 9 C 30/2008-401 zo 6. septembra 2012 okresný súd žalobu sťažovateľa zamietol.

3. Uznesením č. k. 9 C 30/2008-482 z 27. júna 2016 okresný súd rozhodol o trovách konania a v konaní neúspešného sťažovateľa zaviazal nahradiť žalovanej trovy konania v sume 3 140,08 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku. O odvolaní sťažovateľa proti predmetnému uzneseniu rozhodol Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) uznesením č. k. 11 Co 395/2016-496 z 30. októbra 2017 v spojení s opravným uznesením z 18. decembra 2017, ktorým odvolanie ako oneskorene podané odmietol.

4. Návrhom z 27. novembra 2017 sťažovateľ požiadal okresný súd o odpustenie zmeškania lehoty na podanie odvolania podľa § 122 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Svoj návrh odôvodnil tým, že v posledný deň zákonnej lehoty t. j. 15. júla 2016 podal odvolanie pedagógovi Ústavu na výkon trestu odňatia slobody a Ústavu na výkon väzby ██████████ (ďalej len „ÚVTOS ██████████“), čo preukazuje záznam odoslanej korešpondencie. Z uvedeného je zrejmé, že odvolanie proti uzneseniu okresného súdu z 27. júna 2016 podal v zákonnej lehote. K návrhu na zmeškanie lehoty pripojil aj svoje odvolanie.

5. Napadnutým uznesením okresný súd návrh sťažovateľa na odpustenie zmeškania lehoty zamietol z dôvodu, že uznesenie okresného súdu o trovách konania z 27. júna 2016 bolo právnomu zástupcovi sťažovateľa doručené 30. júna 2016, preto lehota na podanie odvolania začala sťažovateľovi plynúť 1. júla 2016 a posledný deň lehoty pripadol na 15. júl 2016 (piatok). Odvolanie sťažovateľa bolo podané na poštovú prepravu až nasledujúci pracovný deň 18. júla 2016, teda po márnom uplynutí lehoty na podanie odvolania. Dôvod uvádzaný sťažovateľom, pre ktorý zmeškal lehotu na podanie odvolania, okresný súd nepovažoval za ospravedlniteľný, pretože sťažovateľ bol oboznámený s väzenským poriadkom v súvislosti s odosielaním korešpondencie a musel si byť vedomý, že písomnosť nebude daná na poštovú prepravu v rovnaký deň, ako bola odovzdaná pedagógovi ÚVTOS.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Podanou ústavnou sťažnosťou sťažovateľ atakuje napadnuté uznesenie okresného súdu, ktorým bolo podľa jeho názoru porušené základné právo na prístup k súdu, právo na spravodlivé súdne konanie a právo na účinný prostriedok nápravy. S poukazom na § 121 ods. 5 CSP tvrdí, že opravný prostriedok (odvolanie) proti uzneseniu okresného súdu o trovách konania z 27. júna 2016 odovzdal pedagógovi ÚVTOS ██████████ posledný deň zákonnej lehoty, t. j. 15. júla 2016, preto odvolanie podal včas. Nemohol pritom ovplyvniť skutočnosť, že jeho písomnosť bude daná na poštovú prepravu až nasledujúci pracovný deň. V tejto súvislosti dôvodí, že orgánom povinným doručiť podanie je ústav na výkon trestu odňatia slobody. Vzhľadom na to, že odvolanie podal nepochybne včas, okresný súd mal povoliť „navrátenie“ lehoty v súlade s § 122 CSP.

7. Súčasne sťažovateľ namieta neprimeranú a neospravedlniteľnú dĺžku napadnutého konania, pretože okresný súd o jeho návrhu na odpustenie zmeškania lehoty z 27. novembra 2017 rozhodol napadnutým uznesením až po takmer štyroch rokoch. Týmto postupom okresného súdu tak došlo k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru).

8. Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jeho ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie vyslovil porušenie jeho práv označených v bode 1 postupom okresného súdu v napadnutom konaní

a jeho napadnutým uznesením, okresnému súdu „*zakázal pokračovať v porušení základných práv a slobôd*“, zrušil napadnuté uznesenie a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a súčasne mu priznal finančné zadost'učinenie v sume 5 000 eur a náhradu trov konania vzniknutých pred ústavným súdom.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej s'ťažnosti

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu:

9. S'ťažovateľ v ústavnej s'ťažnosti tvrdí, že napriek tomu, že splnil podmienky na odpustenie zmeškania lehoty, okresný súd jeho návrhu na základe dôvodov odporujúcich ustálenej judikatúre súdov Slovenskej republiky nevyhovel, čím došlo k porušeniu jeho práva na prístup súdu, práva na spravodlivé súdne konanie a práva na účinný prostriedok nápravy.

10. V prerokovanej veci bolo pre rozhodnutie okresného súdu smerodajným zákonné ustanovenie § 122 CSP upravujúce podmienky, za súčasného splnenia ktorých môže súd odpustiť zmeškanú zákonnú lehotu. Zmyslom uvedeného ustanovenia je ochrana práv strany sporu. Posúdenie ospravedlniteľnosti dôvodu, pre ktorý strana, zástupca alebo procesný opatrovník zmeškal zákonnú lehotu, je plne v dispozícii všeobecného súdu a dôvod sa vždy posudzuje podľa okolností konkrétneho prípadu. Návrh na odpustenie zmeškania lehoty je potrebné podať zároveň so zmeškaným úkonom v lehote pätnástich dní po odpadnutí prekážky a je v ňom potrebné uviesť okrem dôvodu zmeškania lehoty aj skutočnosti, z ktorých vyplýva, že je podaný v uvedenej pätnásťdňovej lehote. V prípade absencie týchto náležitostí súd návrhu na odpustenie zmeškania lehoty nevyhovie. Je len na úvahe súdu, akým spôsobom vyhodnotí stranou uvádzané skutočnosti, a táto úvaha musí rešpektovať zákonné limity a byť náležite odôvodnená. Všeobecný súd musí mať na pamäti, že odpustenie zmeškania lehoty je mimoriadnym úkonom, pretože sa ním narušuje právna istota ostatných sporových strán, ktorých sa rozhodnutie týka (m. m. II. ÚS 28/2020, IV. ÚS 405/2021).

11. V danom prípade sa s'ťažovateľ svojím návrhom z 27. novembra 2017 domáhal odpustenia zmeškania lehoty na podanie odvolania podľa § 122 CSP, v ktorom rovnako ako v ústavnej s'ťažnosti argumentoval tým, že odvolanie proti uzneseniu okresného súdu z 27. júna 2016 podal včas, teda v zákonom stanovenej 15-dňovej lehote. Z už napísaného je však zrejmé, že inštitút návrhu na odpustenie zmeškania lehoty je strana sporu (účastník konania) oprávnená využiť v prípade, ak lehotu na vykonanie procesného úkonu zmeškala z dôvodu, ktorého ospravedlniteľnosť posúdi okresný súd, pričom k takému návrhu strana pripojí aj zmeškaný úkon. Z ústavnoprávneho hľadiska je podstatná tá skutočnosť, že s'ťažovateľ v danej veci nežiadal o ochranu svojho základného práva na prístup k súdu zákonom ustanoveným spôsobom (čl. 46 ods. 1 ústavy), keďže návrh na odpustenie zmeškania lehoty uplatnil s tvrdením, že opravný prostriedok (odvolanie) podal včas. Bez ohľadu na to, že s dôvodmi, na ktorých okresný súd založil napadnuté uznesenie (o oboznámení s'ťažovateľa s väzenským poriadkom či o dostatku časového

priestoru na podanie opravného prostriedku), ústavný súd nesúhlasí, návrhu sťažovateľa na odpustenie zmeškania lehoty nebolo možné vyhovieť z dôvodov už uvedených.

12. Vzhľadom na to, že nedostatky ústavnoprávnej relevancie neboli ústavným súdom vo veci sťažovateľa identifikované, ústavnú sťažnosť bolo v tejto časti potrebné považovať za zjavne neopodstatnenú a ako takú ju odmietnuť v súlade s § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

III.2. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitostí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní:

13. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitostí v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť a ich namietané porušenie možno preskúmať spoločne (I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010, I. ÚS 190/2019, II. ÚS 27/2020).

14. V súvislosti so sťažnostnou argumentáciou ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, v zmysle ktorej je dôvodom na odmietnutie ústavnej sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť aj zistenie, že porušenie uvedených práv sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, v ktorom už označený všeobecný súd meritórne rozhodol pred podaním ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (II. ÚS 184/06), a preto už k namietanému porušovaniu tohto práva nečinnosťou orgánu verejnej moci v čase doručenia ústavnej sťažnosti ústavnému súdu nemohlo dochádzať (m. m. II. ÚS 387/06).

15. Jednou zo základných pojmových náležitostí ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcej zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že ústavná sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (m. m. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 73/05). Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (aj práva na prejednanie záležitostí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) je odstránenie stavu právnej neistoty. Ústavný súd preto poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie označeného práva ešte mohlo trvať (napr. I. ÚS 116/02, IV. ÚS 342/08). Ak v čase doručenia ústavnej sťažnosti ústavnému súdu už nemohlo dochádzať k namietanému porušovaniu označeného práva, ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde)]. Uvedený právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou ESLP (pozri rozsudok vo veci Miroslav Mazurek proti Slovenskej republike z 3. 3. 2009, sťažnosť č. 16970/05).

16. Zo samotného obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že okresný súd o návrhu sťažovateľa na odpustenie zmeškania lehoty rozhodol práve napadnutým uznesením z 21. júla 2021, ktoré nadobudlo právoplatnosť 2. augusta 2021.

17. Na základe uvedeného je zrejmé, že v čase, keď sa sťažovateľ obrátil na ústavný súd so svojou ústavnou sťažnosťou osobne podanou ústavnému súdu 16. septembra 2021, už bolo napadnuté konanie, v ktorom sa sťažovateľ domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a tiež práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), právoplatne skončené, a teda k porušovaniu označeného základného práva sťažovateľa v napadnutom konaní už nemohlo dochádzať a jeho právna neistota už nemohla trvať. Ústavný súd uznáva, že dĺžka namietaného konania podľa skutočností uvádzaných sťažovateľom bola skutočne neprimeraná, a to obzvlášť za situácie, že jeho predmetom bolo len rozhodovanie okresného súdu o návrhu sťažovateľa na odpustenie zmeškania lehoty, teda relatívne o jednoduchej procesnej otázke. V danom prípade však už konanie o ústavnej sťažnosti sťažovateľa pred ústavným súdom po právoplatnom skončení namietaného konania nebolo spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na konanie bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru).

18. Z týchto dôvodov ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť aj v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

19. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších požiadavkách sťažovateľa stratilo svoje opodstatnenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. novembra 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu